Pozdravy

PŘÍPITEK

sudy sudé i liché dozrávají
džbány sklenky a číše
se třesou nedočkavostí
ruka se dosud nechvěje
výslovnost korektní
větná stavba zaoblená
nápoj se rozpomíná
na vůně pěti ročních dob
s cinknutím třeskem hromobitím
ať tedy se věty sněžně sypou
ačkoli
protože
aby
ať

/M.Č.k 50./

NOVÁ BÁSEŇ NAPSANÁ NA STARÝ ZPŮSOB

Vlaštovko nesmíš nás vynechat
tak jako já se nesmím ptát
a marně marná slova ztrácet
jestli je pro mne vhodná dost
ta zem kde noc tak hořce voní

Pro její staré něžné rány
sám zraněný a rozedraný
musím se vyptávat sám sebe
jestli jsem dosti dobrý pro ni

Vlaštovko nesmíš nás vynechat
až na jaře se budeš vracet

Jan Skácel

Karel Šiktanc

Z NĚČEHO VĚTŠÍHO

zatím aspoň kousek pro Mirka

Sami se courali ti tři, už bez osla:

ancijáš Nízký Rozum z Pusté Hrabyně
a čarodějka Duše v lotří košili
navrch i vespod ostříhaná dohola,
s rakvičkou jezulete v loktech.

Tenkrát snad nebylo, co bych byl neproklel:
čachr a mus a chtíč,
beraní kašel,
květenství
i Boha...

"Jebiž se nazad, Alelujá Lálija!
Merhyně mater! Kteréž sviňskej chlup
po nocích zašil kdečí kozlí pytel!"

Odněkud odnikud sněžilo z holuba.

A pak pod tou holou věcí,
pod tou újmou holouběcí,
řekl kdosi přespočetný, kdo mi chyběl:

"Proč se rouháš?

Tupit nebe mužskou řečí! Co když Bůh
je žena?"

Javoří stromové bili mě po spánku.

A na mou duši! na to holátko:

z časů, kdy věřil jsem všemu a ničemu,
tkvěly mi pod kůží krvoucí polibky
jak rozdrcené třešně!

Karel Sklenář

Emil Juliš

Od Nové země k Zóně

/Výbor z děl napsaných v období od roku 1970 do roku 1982/

Emil Juliš

hodiny odjezdů

tápu kamsi zpět, ty odjíždíš, hodina rudá a černá, stále mi cosi prchá tápáním hodin rudých odjezdů; nestálost, ta černá, stále mi cosi a kamsi nazpět...

města a krajiny letící vpřed, ptáci a stromy věčně zůstávají v řeči, v té rudě letící řeči hodin stálých odjezdů, jakýchsi kamsi vpřed tápajících a prchajících ptáků, a jen má černá místa zůstávají zpět, krajiny věčné nestálosti stromů

Ale ne, říkáš, už mě nikdy nehledej; a já přece nemohu stanout, není v mé moci zastavit čas, ten černě prchající čas hledání i nehledání, čas nestálé stálosti kamsi vpřed letících ptáků řeči; Ale ne, říkáš, už mě mé krajiny rudě tápajících hodin, už mě nikdy nemohou zastavit i jen stromem, já přece nemám tu moc jakýchsi věčných měst našich odjezdů zůstávajících stát, a zpět... A zpět proudnou mízou šumící nejen žilobitím ulic, i hlízou srdce opuštěného, kamenem ve zdi zazděným, jak mocná stálost věčného tápání času zazděným; A přece, říkáš, už mnou hledající mízy krajin šumí vpřed, už mé kamsi prchající proudy ptáků ulicemi řeči nikdy nemohou opustit ten kámen srdce ve zdi rudnoucí, už mé nestálé hodiny odjezdů zůstávají stát a nehledají tu hlízu jakéhosi zastaveného času... Ale ne, já nejsem jen to žilobití stromu; a tak zpět, v černá města zpět

/Nová země/

příchod do krajiny Shr

já, který přišel ne z daleka, ale také ne z blízka
já, který znal skřivany a louky, který žil se zelenou řekou
já, který jsa zblízka skřivanem, zdaleka nežiji se zelenou loukou
já, který přicházím také řekou, ale který znám

ale který poznávám, že cesta nadále nepůjde než černým uhlem
že cesta nadále nepůjde než podél ohrad dýmů a kouřů a popele
že cesta nadále nepůjde než skřivánčími dýmy zelených ohrad
ale který také poznávám, že daleká louka kouřů a cest
nepůjde už nadále podél živobytí blízkého poznání
ona, která přichází z dalekých černých řek uhlí
ta, která... ta, která jsouc popelem

ta, která jsouc nežádána přece přišla, snad je to osud
je pojednou tady a než se mé oči rozhlédnou, nenávistně mi patří
patří mi ta, která poznává blízkou čerň skřivánčích osudů
ta, která přece přichází z dalekých cest nežádoucích dýmů
jsouc pojednou tu, přišlá podél zelených očí nenávistných ohrad
ta, která jsouc nadále dalekou cestou kouřů luk popele
ta, která půjde životem neznajícím než uhlí řek
ale která nadále půjde také už i životem nesnadným
těžko rozhlédavým bytím mých ohrad totožnosti

/Nová země/

příchod noci

tento svět. tento svět, tento svět! jak volá se, ó duše čistá? na jaký hlas mi odpoví? cožpak noc je nocí světa? cožpak den není dnem světla? a jak obrazy dorážejí! jak plynou! jak se přibližují a zase vzdalují! příběh nekončí. tento svět. jsi uprostřed, když stiskne tě konec. tento svět, tento svět! ale ten snad ani není koncem. jak volá se, ó duše čistá? jsem uvnitř všeho odvíjení se. na jaký hlas mi odpoví? cosi mě stále přesahuje vzad i vpřed. cožpak noc je nocí světa? oblaka, stromy, osudy. cožpak den není dnem světla? města se bortí a zase povstávají. a jak obrazy dorážejí! říše, moci, stavby chrámové. jak plynou! a tady, hle, přichází ona. jak se přibližují a zase vzdalují! ta, kterou jsem očekával už od svých dětských snů. příběh nekončí. jak mě nechala dlouho čekat! jsi uprostřed, když stiskne tě konec. ta noc všech nocí. ale ten snad ani není koncem. otevřela mi své lůno a já se ponořil hluboko. jsem přece uvnitř všeho odvíjení se. tak hluboko, že návrat znamenal odklon. cosi mě stále přesahuje vzad i vpřed. ale zase přibližování. oblaka, stromy, osudy. stal jsem se bodem na obvodu kruhu. města se bortí a zase povstávají. je to mnoho, nebo málo? říše, moci, stavby chrámové. je to možná vše. a tady, hle, přichází ona. a možná, že je v tom jediný smysl? ta, kterou jsem očekával už od svých dětských snů. tento svět. jak mě nechala dlouho čekat! tento svět, tento svět! ta noc všech nocí. jak volá se, ó duše čistá? otevřela mi své lůno a já se ponořil hluboko. na jaký hlas mi odpoví? tak hluboko, že návrat znamenal odklon. cožpak noc je nocí světa? ale zase přibližování. cožpak den není dnem světla? stal jsem se bodem na obvodu kruhu. a jak obrazy dorážejí! je to mnoho, nebo málo? jak plynou! je to možná vše. jak se přibližují a zase vzdalují! a možná, že je v tom jediný smysl? příběh stále ještě nekončí

/Nová země/

Krutost

Ano, strach někdy doléhá
až k děsu.
Ne, už ne tu hudbu kořenů,
jsou zahliněny.

Nemilosrdně sevřou i kameny,
urputně se proderou i skalami,
jako blesky bijí do základů zdí,
jako zuby beránků se trávě jeví,
jsou ubohé i samy kruté.

Praskají jak jiskry ve vlasech.
Křiknem: Eliášův oheň!
A rozryvná příď jede vpřed
po duších všech nešťastníků
přivázaných ke kotevním lanům
a do moře spuštěných.

Takhle tedy dá se převézt
i ta lidská i ta boží tvář.
Chceš snad volat po milosti
v těchto betonových vodách?

/Caput mortuum/

Dávná krajina

Jako by tu ještě táhli cikáni,
podél dýmajících ohňů mládí.
A nedaleký hřbitov... zeď, thuje,
nic se za ta léta nezměnilo,
jen několik hrobů přibylo,
jiné srovnal čas.

Sem tam přejede auto po staré
rozprasklé betonce,
nad ní na vysokém sloupu trčí
bezhlavý svatý v mírném záklonu.
Zelená krev se mu řinè po prsou.

Všechny vrstvy krajiny jsou nehybné,
jen v žilách se vzmáhá sladce krutá
touha trvat,
trvat tváří v tvář.
Už dávno však je vyslovena cena,
kterou splatíš všechny tváře světa.

Přes rudnoucí čelo slunce táhnou
nezmarní havrani,
a mlčky.

/Caput mortuum/

Přání

Neumírat v bezhraničném přesličkovém lese
jako v cizím panství,
nad hlavou neustále rodící netopýřici.
Umřít náhle,
jako můra, která narazila s ostrým zvukem
na sklo lampy
a bleskem splynout s tmou jak balvan uhlu.

Přívlastky dáváme jen jejím částem:
rychlá, pomalá, lehká, těžká,
krutá, milosrdná, zákeřná, zasloužená,
ale každý zlomek je částí celku
a o něm můžeme říct jen to, co je.
A on je totožností - smrt je smrt.
/To slovo je jak balvan uhlu./

Ruka ukazující k Žalovu má přísné oči;
jedno na ukazováčku, druhé na dlani.
Ale to je jen lidské pojetí,
to může dojímat ty, kdo to ještě nejsou,
kdo jsou v tuto chvíli vítězi,
na vrcholu s balvanem uhlu jako Sisyfos.

Tygře ozdobený révou, Posvátný bílý slone,
Božský kozle, Nesmrtelný býku s kučeravou srstí mezi rohy,
vy všichni s očima věčnosti.
Pohleďte do těchto očí, které vstupují do bílého prostoru
s úzkostí černou jak balvan uhlu.
Snad ve vás zahlédnou alespoň odlesk mlčení,
do něhož vcházejí.
Stává se pro ně veškerým hovorem.

/Caput mortuum/

Lomnický mramor pro Popelku

Větrná srst lesa na obzoru je elektrizována
dravci ptačích skřeků
Lehce pronikají hmotou vzduchu
a rozechvívají bubínky chodce, derou se
do oblačných prostorů jeho hlavy
avšak není jim dáno, aby samy byly dotčeny krajinou pod
Neproniknou do tajemství přesmutné radosti
náhle se zrodivší v šedé mozkové kůře

Prchl jsi z tepla domova, hledáš jiné krajiny
pod letícími oblohami, ve třpytícím se sněhosněhu
ale slova máš pořád stejná po všech kapsách

Bělostná socha leží lhostejně s očima řeckých Venuší
oklovanýma hejnem havranů, ale nezrušitelně mramorová
Jásáš úchvatem, k čemu tady slova, chtěl bys mít
jazyk hada, šlehající jak oheň
ačkoli jsi ztratil oko bez náhrady oka

Nikdy jsi nebyl pánem svého vášnivého srdce
a nezůstaly ti v těle pouze buňky odsouzence k životu
Krev nemrzne ti v žilách, železo nerezaví v krvi
nádhera přízračných krajin neobrací tvé zažloutlé oči
v solný sloup

/Mramor na pálení vápna/

Scéna noci

Přesný svit dopadá z okna na trávník
Vykrojuje ho jako scénu pro sny

Ani krok po té kamenité
Ani přeražená noha jelena

Několik drobných hvězd v jámě ticha
v průběhu noci pořád opilejší

Přelétavý hovor ohně bloudí po tvé tváři
Kančí kůže se pozvedá naježenými štětinami

Cítí
jak se vlasová štěrbina může změnit v propast

Jiskry z komína hasnou na hladině jezírka
Ty neznámé larvy v něm! Stoupající
klesající úzkost v temnotách, jež o sobě neví

Tikot hodin. Péro v hlavě už je napraskle

A zatím neodvratně přicházíš ty, Lucifere

/Mramor na pálení vápna/

Portrét

Oči hledí do magického kraje
paměti, těžní věž se kácí, aby opět
srostla se zemí jako podťatý člověk
zatímco kolem se sune dnešní krajina
kterou nemůže opustit, ani kdyby ji opustil

Zášlehy sinalého světla
cukají jeho tváří, pokožka zasažená bleskem
V paměti obrazy starých hospod
harmoniky beznohých havířů
dědeček s hornickým kahanem ho bere za ruku

Zůstali mu tři přátelé
Opovážlivý opovržlivec
nemilostný básník
kněz, který se zná i k zavrženým

Jeho ohořelý sen trpí tisíci úzkostmi
o neschopnostech těžko mluvit, ale
jakási struna ještě nepraskla, ještě není
zborcen hmatník vyprávění

Po výbuchu v chemičce vznikl hučivý požár;
kytice plamenů se podobala
jeho přezvětšené tváři naplněné peklem
/má dodnes profil Danta/

Jindy namaloval jeho portrét
sám Arcimboldo
Z měsíční krajiny, trošky rumu
hry v karty o sirky
ze zuhelnatělého vavřínu /Mramor na pálení vápna/

Jestliže usneme
a sen prodlouží náš život
a rozšíří ho do nevídaných prostorů
naší bytosti, a totéž se stane
když usedneme na mírném kopci
a hledíme do krajiny, ale krajinu
nevidíme, vidíme další možnosti
a formy

potom, když se opět vrátíme ke dni
nebo uvidíme krajinu před sebou
najdeme pod hlavou zlatou minci

Na líci bude vyražena hlava fantomatického
krále, na rubu květ máku s nápisem okolo:
Neodcházej, vymyjí ti mozek, dá ti
velkou námahu, aby ti místo toho
uřízli nožičky. Ale ty musíš jít
Vrať se zase, a třeba bez nožiček

/Tiché krátery/

Ťukání dřevěné supí nohy podél ohrad, zdí a vrat. Štěkající psi podvratáci. Z prken vesmíru vypadl suk, jímž nahlíží skleněné boží oko na starý volební nápis. Trávou se potácí starý orchestrion marně hledající svou starou hospodu s plivanci zarostlých brad. V posledním okně ulice jsou na ostny kaktusů napíchnuté kočičí oči. Dávné harmoniky dozněly kdesi v koutku vesmíru. Dalekým betonovým žlabem obrovských rozměrů teče pramínek kalných pomejí. Půlka člověka je nakreslena na zdi, druhá vystupuje ze zdi v podobě živého vlka.

/Tiché krátery/

Mlha houstne a když dojdu k náměstí není vidět na krok vidím jen blízká světla jak chuchvalce prozářené vaty. Je dobře že náměstí je liduprázdné a ono zřejmě je: není slyšet ani hlásku ani kroky. Ticho. Vím že jsem na hlavním náměstí i když z něho nic nevidím bydlel jsem jeden čas v jednom z jeho starobylých domů ale to bylo nejspíš v minulém životě. Vydávám se tedy přes ně směrem k jedné z ulic která vtéká do náměstí a současně z něho pramení. Náhle kdosi uchopí knihu kterou držím v levé ruce a snaží se mi ji vyrvat slyším jak se listy trhají nevím kdo to může být nic nevidím ale onen pařát - vím že se jedná o pařát - mi trhá knihu přes můj odpor. Snažím se ji nepustit a vytrhnout ji zpět papíry létají jak peří ale mé úsilí je marné mocné škubnutí mi vyrve knihu úplně a vše mizí. Vím že jsem dále ohrožen a že se nebezpečí může zhmotnit cítím kolem sebe kruh nebezpečných bytostí. Začnu kolem sebe mávat kamenným kyjem který držím v pravé ruce přitom mě napadne že tím také mohu odehnat tu temnotu ale kyj je stále těžší ruka ochabuje točím jím stále pomaleji ruka klesá bez síly kyj měkne hadrovatí je konec. Náhle spatřím hvězdy ucítím ostrý noční vzduch vidím paláce bílou dlažbu obvyklý večerní ruch lidí. A pak sloup a na něm stojí a neslyšně mává křídly kamenný lev. Jeho křídla víří prudce vzduch zdvíhá se vítr a s ním se zdvíhají popsané listy papíru a mizí ve vlnách.

/Tiché krátery/

Bude, jako by nebylo

Tohle město: ubohý netvor; ani plameny už nejsou v jeho nozdrách. Chůze sem a tam, podle klesajících pater, podlaží, vrstevnatosti. Ani nebožtíci - . Náhle odkryté staré zdivo, překvapivé pohledy směrem k. Dlažba, mnohdy oslizlá, častěji prašná. Uhelné jámy, některé jsou i barevné. Rozbuldozer...ované soukromí. Dráty, trámy, plechy, dehtové papíry, střešní tašky a roztříštěné sklo. - Řekni mi to zase, že mě miluješ! - Nalej mi ještě, už naposled! Ticho. Kosternatost, staré slamníky, konec věcí. Konec města, konec osudu, osudů. Ještě se belhá, ještě se nadzdvihává, ještě obrací pohled za. Na očích nemá ani bílý šátek. Rány, údery, vnitřnosti. Odevzdanost. Rádo by se řeklo: rochající prasata. Ale jedná se opravdu i o nás. Překrvenost, exploze. Považujeme se za prasata? Jsme ochotni nebýt, uvolnit místo, redukovat se? Mraky se níží, rozplývají se v mlhu. Na obzoru záblesky. Slunce nevychází, až tu někdy před polednem. Z mlhy se vynoří hora s černou jámou na úpatí. Do ní padají všechny naše krásné hry, budoucnost je na ostří nože.

/Caput mortuum, Zóna - druhá verze/

Kuna

... a jako oheň se vrhá na vejce vesmírného mrazu, ta jsou naráz vypita jak sklínka žitné po ránu. Co se tu děje, ptá se Kuna a vine se mezi dveřmi, obletovaná psem s černými křídly. - Padající zimou je třeskutost stále těsněji, čím dál víc neprodyšněji s tělem, a musím tedy dávat sbohem jen tak, jakoby: aspoň pohnout rukou nebo hlavou, na odchod není zatím pomyšlení. Nevím, zda se Kuna spokojí odpovědí průvanu, Nic se tu neděje. - Pes s jednou nohou pozdviženou a očima vyjícíma kamsi... strnule...

Pak už jsem vzdálený slunci jak božské jiskře, kosmický nůž se odvažuje ještě dál, za blízkost; je to jeho hlavní zbraň: pronikání. Kunu jistě lépe uspokojí odpověď člověka, Děje se tu zrození, očekávání, pohovor, prosby, tribunál a výrok: ti nešťastní šťastní pak stoupají registraturami vzhůru a procházejí stropem: dveřmi uniknout nelze - jsou zadrátované. -

Sněhové baldachýny se vzdouvají, vítá je cvakání zubů. Kuna říká, To ráda slyším, je vidět, že ruiny nejsou žádný holubník. - Zaposlouchá se a ještě se ptá, To se třesou zimou nebo strachem? - Ačkoli se tady právě nikdo netřese, snad se pohybuje nějaký kámen, papír, ale co vím o vědoucnosti Kuny.

Průzračnost mrazu je neodbytná, křížem krážem jím prolétává černý pes s bílými tesáky. Není už krokem podzimních plískanic, není trávou rezavějící pod jeho prvními polibky, už dávno ne. Jen sklo rozkvétá a zůstavuje oznobené prstíčky s pláčem za nehty. Rezavé koleje s přimrzlou Kunou - je s nimi spojena rampouchem krve - vedou do magické bělosti, do moře plovoucích ker železa, do všeho, čeho se jednou dotknu. Zatím však slyším jen vytí té černé feny.

/Zóna - druhá verze/

Odlet ptáků

... známé stěny, obrazy, nábytek. Vědomí je ještě zastřené, jen pomalu se prodírá ke dni. Probudit se úplně? Ještě chvíli odpočívat? Šel jsem pozdě spát. Jedna noha vyčnívá zpod pokrývky. Není to nepříjemné, naopak, ten mírný chlad... Přesto ji zatáhnu zpět, do hnízda. Bezmyšlenkovitě. Lahodný klid.

Náhle jsem úplně bdělý: co to bylo? V útrobách se to jen hemží, až k hrdlu, až k mozku. Množství křídel, drápků, pernatých ocasů, švitoření a zpěv, kukání, krákání, pískot, drsný skřek. Hejna ptáků létají sem tam, usedají, zase vzlétají, krouží, letí daleko a opět se vracejí. Z hrdla mi zaznívá klokotání, šveholení, vrkání, vřískot, flétnový hlas pěnic: dydyldy, dydldy, dydldy, dydldé... Jaké ve mně musí být prostory! Snad jsem je tušil, teď mám jistotu.

Potkávám známé, jdu do obchodu, na návštěvu. Ale nemohu se s nikým dorozumět, leda by lidé rozuměli ptačím hlasům, které vycházejí z mých úst. Nabízejí pomoc: jeden chce zavolat lékaře, jiný chovatele ptáků, ornitologa, další zootechnika nebo že zatelefonuje do zoo. Jiný známý, lovec, píská na vábničku, chce ptáky vyvábit ven, ale má tvář je šťastná. Zanechá vábení a rozpačitě se na mě dívá. Přátel, kterým bych vyzpíval nitro, je málo, jeden dva, popravdě žádný. Moji přátelé jsou teď uvnitř, v podnebesí hlavy, v jeskyních paměti, na obzoru hrudníku, v norách hrdla, hnízdí v srdci. Přeletí hejno hrdliček - slyším jejich cukrrrrůůůů v sobě, přeletí hejno vran - slyším krákorání v hrdle. Cítím se lehký... nadzdvihován... rozpřahuji ruce... letím...

Je podivné, že nesměřuji do modra, k pramenům světla, ale do temna: letím k uhelné stěně. V sobě slyším radostné hlasy.

Nořím se do stěny - nepocituji žádný odpor. Letím zuhelnatělou vegetací a ta se proměňuje v živoucí přírodu. Objevuje se bažinaté jezero a z něho rostou podivné stromy. Nedaleké sopky chrlí oheň a lávu: vnášejí do šera červenou záři. Mraky páry stoupají z vařící se vody a bíle světélkují. Z mých úst vyletují ptáci, houfují se a usedají na stromy, na keře a do trávy. Nakonec mě opustí všichni. Snad ještě uvidím bájného archeopteryxe. Nevidím ho. Jistě létal v pradávných obdobích, která nepřežil. Déšť, vlastně spousty vod mě srážejí opět do tmy, do ještě větší tmy. Hlasy ptáků zůstaly daleko za mnou. Objevily se hvězdy.

Ještě mávám rukama, pak rozpačitě přestanu - už to nejsou křídla. Jdu bezhlesým městem, nikde nikdo. Domy opuštěné, bez oken, bez dveří, některé jsou pobořené. Dlouho sedím v průvanu jednoho z nich. Chladivý klid, ticho. Ale do duše se plíží úzkost.

Za jámou svítí okna nového města. Sta a tisíce oken září. To jediné, za kterým sedím a naslouchám vnitřním hlasům, nevidím. Nevidím své hnízdo, ve kterém spávám s jednou nohou vystrčenou zpod pokrývky a sním o ptácích, kteří mě celého vyplňují. Teď už je neuslyším: každý z nás žijeme pro sebe. A všichni s Damoklovým mečem nad hlavou. - Pomalu odcházím z trosek města, na které ten meč už dopadl.

Proč jen ti ptáci chtěli pryč!?

/Zóna - druhá verze/

JAK JSME DĚLALI DIVADLO

Ivan Klíma

Opravdové divadlo to samozřejmě nebylo - spíše estráda. Tehdy před třiceti lety byly ty slepeniny nejrůznějších žánrů a produkcí v módě. Viděl jsem podobnou slepeninu na vsi nedaleko Nové Paky, a to v provedení úderky divadla z Hradce. Předvedli něco poezie, něco zpěvu a tance,něco sólových housliček, nakonec zahráli scénku a zazpívali častušku, jejichž smysl mi zůstal temný,ale které v místním publiku vyvolávaly výbuchy smíchu. Teprve po představení jsem se dopátral příčiny ohlasu.Autor, který cestoval se souborem /myslím, že to byl Saša Lichý/ totiž před představením navštívil vesnici a inspirován místními nešvary napsal scénku i písničku speciálně pro tohle jediné vystoupení.Tehdy mě napadlo - nemám se moc čím pyšnit - že tohle bychom na fakultě svedli také. Několik zpěváků by se jistě nalezlo, recitátorů samozřejmě rovněž. Navíc jsme měli ve svém středu proslulou konferenciérskoudvojici; Antonína Jelínka a Milana Schulze. Scénky bych napsal sám,jen ty veršíky pro závěrečnou častušku bych nesvedl. Rýmování bylo nad moje síly. Naštěstí jsem měl za přítele básníka,byl to autor /aspoň v mých očích/ uznávaný a vydávaný /Po stopách zítřka/.

Vyložil jsem mu hned po prázdninách svůj záměr. Básník prohlásil můj nápad za podnětný, hned jsme začali vymýšlet složení budoucího souboru a repertoár.

Už se nepamatuju,kdo koho vlastně navrhl, kdo koho přivedl, výsledkem však bylo opravdu pestré těleso. Na fakultě studovalo v té době mnoho cizinců: z Koreje, z Číny, také Bulhary,Ita-

la a Řeka jsme měli mezi sebou. Jeden čínský kolega hrál mistrně na violoncello a čínská kolegyně /jméno si sice pamatuji,ale obávám se, že bych nezvládl novou transkripci, v překladu prý znamenalo: laň pasoucí se na ranní louce/ překrásně pěla árii o měsíčku na nebi hlubokém. Poručík severokorejské armády Nam vyprávěl o barbarských činech nepřátel /o podstatě války,které se ještě nedávno účastnil, ovšem pomlčel/ a důležitosti boje za mír. Ostatní cizinci a dívčí trio měli zpívat lidové písně. Kolegové Hrách a Weigel chtěli předčítat povídky vhodné pro vesnické obecenstvo, Jan Skoumal byl ochoten hrát na harmoniku, Eva Reimová recitovat ze staré čínské poezie a spolu s Věrou Kronusovou i připravovat dětské představení. To všechno měl uvádět a co nejvtipněji slovem skloubit obdivuhodný Antonín Jelínek, který navíc hodlal pantomimicky předvést zasedání"silné čtyřky" /sám/ a zahrát Haškovu povídku o malém Mílovi / s maňáskem /.

Slepenina, která začala nabývat stále zřetelnějších rysů, mi připadala skvělá, zábavná a zároveň osvětově vzdělávací. Když jsem si přimyslel scénku /anebo raději dvě/ s častuškami od básníka, nepochyboval jsem o úspěchu. Bylo na čase jednat. Odebral jsem se na ministerstvo kultury, kde jsem ohlásil, že jsme ustavili fakultní soubor a domníváme se, že náš program by byl zvláště vhodný pro pohraniční kraje. Od ministerstva jsem nežádal schválení /netušil jsem tehdy nic o schvalovacích řízeních/, ale dopravní prostředek. Kupodivu mě nevyhodili, řekli, že přijdou program shlédnout. Sjednali jsme den,hodinu i místo.

Předvádění se mělo konat v posluchárně ve druhém patře. Okna odtud hleděla na řeku a na Hrad. Výhled z okna byl bezpochyby to nejlepší, co jsme mohli nabídnout.

Komise dostavila se přesně, polovina účinkujících nikoliv. Skvělý Antonín Jelínek, o němž jsem věřil, že svým slovem slepí to, co nikdy předtím nebylo vcelku, onemocněl a nezastupitelně chyběl.

Předvedli jsme několik ubohých osamělých čísel. Jen Laň pasoucí se na ranní louce okouzlila svou rusálčí árií a poručík severokorejské armády byl shledán ideově žádoucím. Snažil jsem se vysvětlit komisi, že to nejlepší neviděla. Kromě nemocných a omluvených totiž chybí to vůbec nejoriginelnější: scénky a písničky napsané přímo pro místní publikum. Jmenoval jsem jako autora textů známého básníka Miroslava Červenku. Komise se tvářila kamenně. Předváděčka skončila, aspoň podle názoru většiny účinkujících,naprostým fiaskem.

Za několik týdnů nám z ministerstva oznámili, že nám zapůjčují autobus k týdennímu zájezdu, s námi pojede také ministerský inspektor.

Jestli mě neklame paměť,náš první zájezd zamířil na Šumavu. Kašperské Hory, Hartmanice, Sušice, už všechny ty štace, kam jsme hodlali zanést pochodeň našeho umění, nedám dohromady.Mirek a já jsme tedy s náskokem,který se stále zkracoval, začali objíždět místa budoucích vystoupení, abychom získali reálie potřebné pro naše scénky a písničky.

Pohraničí oněch let: rychle pustnoucí vesnice a městečka. Rozbité silnice,vyrabované kostely, zarostlé zahrady. Ubohý krámek, špinavá hospoda. Bída. Cikáni, reemigranti a osídlenci přišlí ze všech koutů země. Nesklizená pole, neposečené louky.

Obvykle nás poslali na Národní výbor, do kanceláře statku či za učitelem. Kupodivu většinou pochopili, co od nich žádá-

me, a vylíčili nám několik místních patálií i s barvitými podrobnostmi. A my s troufalostí, která ovšem odpovídala našemu věku,sedli a často ještě namístě, anebo v autobusu či ve vlaku, které nás vezly zpět za našimi účinkujícími kolegy, skládali variace na dané motivy.

Připadalo mi, že napsat scénku je snadné: už proto,že jsem si na jevišti mohl vypomoci nějakou zřeštěnou akcí.Ale v písničce spočívalo všechno na slově, na vtipném verši a rýmu,ale bylo vůbec v lidských silách poskládat těch několik informací do veršů, které by dávaly smysl a ještě navíc vyvolaly smích? Trnul jsem hrůzou, že tentokrát se to už nemůže povést.

Mirek si pobrukoval melodii /skládal ty texty na Ježkovy melodie/, občas nadšeně vykřikl, pak mi přečetl či přezpíval text. Býval jsem nekriticky nadšen. Připadalo mi, že právě tohle rychlobásnictví na dané téma je vrcholem básnické zručnosti a důkazem talentu, který musí všichni nezaujatí diváci nadšeně ocenit.

Pravidelně opravdu ocenili. Naše závěrečné scénky a písničky / psali jsme v opojení nad vlastní dovedností a tvořivostí i ve snaze beze zbytku využít všechny získané reálie dvě i tři pro jedno představení/ získávaly nejhlasitější ovace. Byli jsme spokojeni, ještě jsme nepřekročili věk, v němž člověk ještě věří, že potlesk může nějak svědčit o hodnotě toho, k čemu se vztahuje. Připadalo nám, že právě teď vytváříme něco, v čem se - neuvěřitelné - blýští zrníčka našich neopakovatelných talentů.

Nedovedu posoudit, co jsme opravdu přinesli v těch dávných předtelevizních časech divákům, kteří se v překvapivém počtu dostavovali do sálů místních hospod či sokoloven. Pro nás ta set-

kání smysl měla. Potřebovali jsme si ověřit svoji technickou zručnost, také stanout tváří v tvář obecenstvu bylo pro nás nové a užitečné.

Na zakončení by se patřilo aspoň jeden z těch textů ocitovat, jenže po třiceti letech už nedám dohromady byť jen jediný verš z těch jen jednou zazpívaných písniček. Hledal jsem po zásuvkách, jestli tam někde neuvázlo zapomenuté lejstro z oněch dob, ale neuvázlo. Také Mirka jsem prosil, aby se podíval do svých papírů. Našel složku svých nejdávnějších básní, ale z těch písniček si neschoval ani jedinou. A tak nejspíš už nikdo nikdy nedoloží zručnost vyhotovení, vtipnost a přitom básnickou hodnotu těch našich dávných výtvorů.

Ivan